HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ורב זביד אמר אין בנים בלא סימנים ונבדוק חיישינן שמא נשרו הניחא למ״ד חוששין אלא למ״ד אין חוששין מאי איכא למימר אפי׳ למ״ד אין חוששין משום צער לידה חיישינן: כיצד פוטרות צרותיהן וכו׳: מנהני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא [1]לצרור [א]התורה ריבתה צרות הרבה °רב אשי אמר סברא היא צרה מ״ט אסירא דבמקום ערוה קיימא צרת צרה נמי במקום ערוה קיימא: כיצד אם מתו הן כו׳: [א]ואפילו כנס ולבסוף גירש ורמינהו [ב]ג׳ אחים שנים מהן נשואים ב׳ אחיות ואחד נשוי נכרית גירש אחד מבעלי אחיות [ג]אשתו ומת הנשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו שאם מתו או נתגרשו צרותיהן מותרות טעמא דגירש ואח״כ כנס אבל כנס ואח״כ גירש לא [ד]א״ר ירמיה [ה]תברא מי ששנה זו לא שנה זו האי תנא סבר מיתה מפלת והאי תנא סבר °נשואין הראשונים מפילים רבא אמר לעולם חד תנא הוא [ו]וזו ואין צריך לומר זו קתני: וכל שיכולה למאן: [ז]ותמאן השתא ותתייבם לימא מסייעא ליה לרבי אושעיא [ח]דא״ר אושעיא ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו לא צרת ערוה שאני [ט]דתני רמי בר יחזקאל מיאנה בבעל מותרת לאביו מיאנה ביבם אסורה לאביו אלמא משעת נפילה נראית ככלתו °הכא נמי משעת נפילה נראית כצרת בתו: **מתני׳** [י]שש עריות חמורות מאלו מפני שנשואות לאחרים [ב]צרותיהן מותרו׳ אמו ואשת אביו ואחות אביו אחותו מאביו ואשת אחי אביו ואשת אחיו מאביו [כ]בית שמאי מתירין הצרות לאחים ובית הלל אוסרים

חלצו

אין בנים בלא סימנים. והיולדת בקטנות חזקה הביאה סימנים ומשהביאה סימנים בתוך י״ב לא תמאן דהני סימנים גמורים נינהו דס״ל לרב זביד תוך זמן כלאחר זמן לענין סימן ולא אמרינן שומא נינהו: **הניחא למ״ד כו׳.** פלוגתא בפ׳ יוצא דופן (נדה דף מו.): **מנא הני מילי.** דצרת צרתה פטורה: **נתגרשו צרותיהן מותרות.** ואפי׳ כנס אחיו את הנכרית ולבסוף גירש את בת אחיו דהוו להו צרות זו לזו קודם גירושין אפ״ה קשרינן ליה לייבומי כדקתני ומתה בתו או נתגרשה הואיל ובשעת נפילה לא הוו צרות זו לזו: **וכנסה המגרש ומת.** ונפלה נכרית לפני שלישי שנשוי אחות אשתו של (א) זו הראשונה דהויא להו צרת אחות אשה משנתגרשה צרותיהן מותרות הואיל ולא היתה אחות אשתו של זה צרה לנכרית זו שקודם נשואים של זו נתגרשה: **תברא.** קשיין אהדדי: **האי תנא.** דמתני׳ סבר מיתת הבעל מפלת נשיו לייבום הלכך אפי׳ כנס ולבסוף גירש כיון דבשעת מיתה לאו צרת הבת היא שריא: **ותנא.** [ט]דברייתא סבר נישואין הראשונים שהאשה נשאת לבעלה מפילים אותה לייבום הלכך משנעשית צרת ערוה שעה אחת אסורה עולמית: **זו.** דמתני׳ דהכא דכנס ולבסוף גירש מותרת כדקתני ומתה בתו או נתגרשה ואין צ״ל זו דג׳ אחים דגירש ולבסוף כנס: **ותמאן.** הערוה השתא ותאמר אי איפשי בקדושין שקדשוני אמי ואחי לבעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבם צרתה: **ממאנת למאמרו.** הא דתנא לקמן בפ׳ ב״ש[מ] וב״ה אומרים בבעל וביבם: **למאמרו.** הוא דממאנת שאם עשה היבם מאמר ביבמה קטנה ומיאנה בו מפקיע מיאון את המאמר וחוזרה לזיקה לבדה וחולצת. ואע״ג דגדולה שעשה בה מאמר ולא רצה לכנוס קי״ל בפ׳ ר״ג (לקמן דף נ:) (ב) צריכה גט למאמרו וחליצה לזיקתו הכא מיאון עקר למאמרו ולא בעיא גיטא: **ואין ממאנת לזיקתו.** לעקור נשואים ראשונים ולהפקיע זיקת ייבום ולצאת בלא חליצה. ה״נ גבי ערוה לא עקר ליה מיאון דהשתא לנשואין קמאי למישרי צרתה: **צרת ערוה שאני.** רבנן גזרו שלא תמאן ליבומי צרתה דלא לזלזולי בצרת ערוה דלמא אתי למישרי: **מיאנה.** כלתו בבעלה מותרת לחמיה דעקרתה לנישואיה והויא כמפותת בנו ומותרת לו. אבל מת בנו בעלה הראשון ומיאנה בזיקת יבם אע״ג דנשואין קמאי עקרה אסורה לאביו. אלמא משעת נפילה כלתו היא משעה שנפלה להתייבם ונזקקה ליבם מחמת נישואין הראשונים נראים אותם נישואין גמורים למיהוי אשת המת וכלתו של זה: **ה״נ.** בצרת ערוה משעת נפילה שנזקקה הבת ליבם (ג) למאן בו מחמת קידושי ראשון נראים נישואים גמורים למיהוי אשת המת וצרתה צרת הבת ואי שרית ליה אתי למישרי צרת הבת בעלמא: **מתני׳ שש עריות.** יש שחמורות מאלו ומהו חומר שלהן שנשואות לאחרים ואין יכולין להנשא לאחיו מאביו ואם מתו בעליהן שהן (ד) נכריות אצל זה צרותיהן מותרות להנשא לזה: **אמו.** אינה יכולה להנשא לאחיו של זה מאביו שהרי היא לו אשת האב וכן אשת האב ואחות אביו (ה) ואשת אחיו מאביו שהיו לו בנים ואשת אחי אביו כולן אסורות לאחיו מאביו כשם שאסורות עליו ואין בהן צד ייבום על זה לעולם ואם ניסאו לאחרים ולהם נשים אחרות ומתו מותרות לינשא לזה שאין צרת ערוה אסורה אלא כשנפלה לייבום[י] עם הערוה פעם אחת שכיון שפטרה לצרת ערוה עמדה עולמית באיסור אשת אח שיש לה בנים: **ב״ש מתירים.** צרת ערוה להתייבם לאחיו דלית להו הך דרשא דלצרור:

חלצו

(ו) **רב זביד אמר אין בנים בלא סימנים.** אומר ר״י דצריך לפרש דאין עיבור בנים של קיימא מצוי להיות בלא סימנים ומיהו זמנין אתו מדפריך וניבדוק וכן אלא למ״ד אין חוששין מאי איכא למימר ואם אין בנים כלל בלא סימנים ודאי נשרו וגם לשון חוששין נמי משמע דליכא אלא חששא בעלמא ולא שודאי נשרו ומשום דלא שכיח עיבור בלא סימנים לא מלינו חמותו ממאנת דחוששים לסימנים כדמסיק ואזיל ולהכי קאמר נמי רבה בר ליואי תוך הזמן הזה היא מתה ועוברה מת אע״פ דפעמים חיה כיון דלא שכיח ובברייתא דרב ביבי דנקט שמא תמות בשביל המיעוט ואע״ג דרבה בר ליואי לא חש למינקט שמא בשביל מיעוטא וא״ת ומנין לו לגמרא דרב זביד לא בעי למימר דאין בנים כלל בלא סימנים כדמשמע במילתיה וי״ל דאם אין בנים כלל בלא סימנים בא למימר א״כ במאי אתא לפלוגי אדרב ספרא כיון דלדידיה נמי אין בנים כלל בלא סימנים כמו לרב ספרא אלא ודאי אתא למימר דאין הבנים סימן גדלות אלא השערות וכי ליכא שערות לא מחזקינן לה ודאי גדולה ולהכי פריך ולבדוק ומשני חוששין שמא נשרו וחוששין לה בספק גדולה לענין חליצה וקדושין דאורייתא ולענין עונשין ומילי טובא ובקונטרס פי׳ דסבר רב זביד דתוך הזמן כלאחר הזמן דלא כהלכתא נראה לר״י דבעלמא מודה רב זביד דתוך הזמן כלפני הזמן ושאני הכא דע״י בנים חשבינן לסימנים כאילו הם לאחר זמן כדפרישית נמי לרב ספרא: **משום צער לידה חיישינן.** וא״ת כיון דאין בנים בלא סימנים משעת העיבור נבדוק קמי לידה ואי ליכא סימנין ליכא למיחש שמא נשרו דהכתי לא בא צער לידה וי״ל דלאו דוקא נקט צער לידה דה״ה נמי דמשום צער עיבור חיישינן שמא נשרו ולא נקט צער לידה אלא משום דאקשי ליה ונבדוק את החמות כדי למאן דהיינו אחר לידה להכי נקט צער לידה וה״ה דאי בדקנה קמי לידה ולא אשכחן דאיכא למיחש דנשרו משום צער עיבור ואי היה מפרש מילתיה דרב זביד דאין לידת בנים בלא סימנים קאמר הוי אתי שפיר הא דנקט צער לידה ולא היינו צריכים לומר משום צער עיבור חיישינן אבל אי אפשר לומר כן דא״כ לא הוי משני מידי לרבה בר ליואי: **מתה בתו או נתגרשה.** הא דלא נקט מיאנה או שנמצאת אילונית משום דמתני׳ אתא לאשמועינן אפילו כנס ולבסוף גירש ומיאנה או שנמצאת אילונית אין שום חדוש דבטלו להו קידושי קמאי וכך לי כנס ולבסוף מיאנה כמו מיאנה ולבסוף כנס א״נ משום דקאי אאחת מכל העריות האלו ומיאנה או שנמצאת אילונית לא שייך בכל העריות: **שלשה אחים שנים וכו׳.** לקמן בפרק ד׳ אחים (דף ל. ד״ה גירש) אפרש לה אמאי נקט שלשה אחים: **נשואין הראשונים מפילים.** הכא לא הוה שייך למינקט הראשונים דליכא הכא תרי נישואין ומשום דהיא דפרק ב״ש (לקמן קח:) נקט הכי דתנן המגרש האשה והחזירה מותרת ליבם ור״א אוסר ומפרש התם טעמא דר״א משום דמספקא ליה אי מיתה מפלת אי נישואים הראשונים מפילים: **תמאן השתא ותתייבם כו׳.** ואפי׳ לר״ג דלית ליה מלמדין את הקטנה שתמאן לקמן בפ׳ ב״ש (דף קט.) היינו להוציאה מבעלה א״נ פריך דהיכא דמיאנה תתייבם צרתה ומתני׳ משמע דאין לה תקנה אלא בחליצה: **לא צרת ערוה שאני כו׳.** ה״נ בשעת נפילה נראית כצרת בתו וא״ת ומנא ליה דטעמא דרמי בר יחזקאל משום דבשעת נפילה נראית ככלתו דלמא טעמא דרמי בר יחזקאל גופיה משום דרבי אושעיא דאינה ממאנת לזיקתו וי״ל דע״כ טעמא דרמי בר יחזקאל משום דבשעת נפילה נראית ככלתו מדנקט אסורה לאביו מכלל דלעלמא שריא ואי טעמא משום דאינה ממאנת לזיקתו אסורה נמי לעלמא וא״ת א״כ תקשה ברייתא דרמי בר יחזקאל לר׳ אושעיא ותירץ הר״ר משה כהן דאיכא למימר דמיירי כשחלצה ולהכי שריא לעלמא ולא משום דממאנת לזיקתו א״נ כשמיאנה ביבם אחר שנתייבמה דליכא זיקה ומ״מ אסורה לאביו משום דבשעת נפילה נראית ככלתו:

מאי

עין משפט נר מצוה

נא א מיי׳ פ״ו מהלכות יבום הלכה כא טוש״ע אה״ע סימן קעג סעי׳ ז:

נב ב מיי׳ שם הלכה יב טוש״ע אה״ע שם סעיף ג:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: ויקרא יח יח

◆

תוס׳ חד מקמאי

מחזיר גרושתו כולן מותרות: **מתני׳** ב״ש מכשירין וב״ה פוסלין לכהונה דנבעלה לפסול לה דכתיב ובת כהן כי תהיה לאיש זר [היא] בתרומת הקדשים לא תאכל כגון שנבעלה לזר אצלה פסלה לתרומה ולכהונה מק״ו דגרושה דמותרת בתרומה אסורה לכהונה זו שאסורה [בתרומה] אינו דין שאסורה בכהונה והכי אי׳ בפ׳ אלמנה לכהן גדול והתם אסיק׳ דזר אצלו מעיקרא בעי׳ לאפוקי מחזיר גרושתו דלאו זר מעיקרא הוא ולא פסלה לא לתרומה ולא לכהונה דהא פסול כהונה מתרומה קאתי אבל בחייבי כריתות אע״ג דלאו זר מעיקרא הוה פסלה לתרומה ולכהונה מק״ו וה״נ אמרינן בשלהי פרקין נהי נמי דעשו והא״ר יהושע אין ממזר מחייבי כריתות ומאי מפסלא. (א) והלכה כב״ה נהי דממזר לא הוי פגום מיהא הוי דאתי בק״ו מאלמנה ולא פריך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת כדפריך בהא שמעתתא גבי מחזיר גרושתו וש״מ דבחייבי כריתות היא עצמה מתחללת ואע״ג דלאו זר מעיקרא הוא:

(א) נראה דל״ל ומאי מפסלא אפי׳ אם הלכה כב״ה.

מסורת הש״ס

(א) לעיל ג:, (ב) לקמן ל., (ג) [נ״ל את אשתו], (ד) [לקמן ל:], (ה) [שבת לב: וש״נ ועי׳ תוס׳ כתובות עה: ד״ה תברא], (ו) [שם עירובין עו. ר״ה לב: לג. כתובות נח. הוריות ב:], (ז) [לקמן קז:], (ח) לקמן קז. קידושין מה. ע״ש, (ט) לעיל יב. לקמן קז:, (י) [לעיל ג: י.], (כ) [לעיל ט.] לקמן כז. עדיות פ״ד מ״ח, (ל) כ״א בתרא, (מ) [דף קז.], (נ) לעיל ח.,

◆

גליון הש״ס

גמ׳ רב אשי אמר סברא היא. ע׳ לעיל דף ג ע״א תד״ה עד סוף: שם נשואין הראשונים מפילים. לקמן דף פד ע״ב: שם ה״נ משעת נפילה. עיין לקמן דף כט ע״א תד״ה אי כרבי אלעזר:

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה וכנסה וכו׳ של זה הראשונה דהויא לה צרת: (ב) ד״ה למאמרו וכו׳ בפ׳ ר״ג דצריכה: (ג) ד״ה הכא נמי וכו׳ ליבם והוצרכה למאן בו: (ד) ד״ה שש וכו׳ שהן נכרים אצל זה: (ה) ד״ה אמו וכו׳ ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו: (ו) תוס׳ ד״ה ורב זביד וכו׳ ומיהו זימנין איתא מדפריך:

◆

מוסף רש״י

לצרור. צרות הרבה משמע, מדלא כתיב לצור (לעיל ג:). **וכנסה המגרש ומת.** מותרת זו להתייבם, שהרי עד שלא כנסה גירש את הראשונה שהיא ערוה ולא היתה צרתה מעולם (לקמן ל.). **תברא.** קשה אהדדי (ב״ק מז: כתובות עה:).